

Euroopa ja perepoliitika

Euroopa Kirikute Konverentsi Kiriku ja Ühiskonna komisjoni poliitikadokument

Armastus, solidaarsus ja kasvatus meie ühiskondade keskmes

Kokkuvõte

1. Perekond on ühiskonna heaolu ja stabiilsuse tugisammas. Perekonna poolt pakutavat hoolekannet, haridust ja sotsialiseerimist ei saa riik või ühiskond ei paremini ega soodsamal viisil pakkuda. Seetõttu peab riik kõrgelt väärtustama perekondade finantsilist, hariduslikku ja sotsiaalset tuge inimesele. Selle mitteväärtustamine osutub äärmiselt kulukaks nii majanduslikus mõttes kui ka sotsiaalse ühtekuuluvuse ja solidaarsuse mõttes.

2. Pereelu on erinevates Euroopa osades alati omanud erinevaid vorme. Tänapäeval on toimunud olemuslikud muutused arusaamades, mis puudutavad abielu, laste sünnitamist ja seksuaalsust, nii et kogu Euroopas kerkib esile üha rohkem erinevaid peremudeleid. Üha enam inimesi elab üksi ja palju on üksikvanematega perekondi või lahtuse ja uuesti abiellumise tagajärjel "uuesti moodustatud" perekondi. Enam ei saa rääkida „perekonnast“ kui ühtsest üksusest.

3. Tuginedes Piibli õpetusele tunnistavad Euroopa Kirikute Konverentsi (EKK) liikmed perekondade erilist vastutust laste ja vanurite eest. Seetõttu osalevad nad erinevates projektides, mis toetavad perekondi üle Euroopa, ning püüavad pakkuda perekondadele erilist hoolitsust ja nõustamist. Euroopa kirikud kutsuvad üles Euroopa riike (eriti Euroopa Liitu ja selle liikmesriike) säilitama perekondi säästvate ja toetavate raamistikku.

4. See hõlmab laste rahalist toetamist, lastehoiu pakkumist, et aidata vanematel tasakaalustada töö- ja pereelu, ning töötundide reguleerimist nii, et vanemad ei peaks valima, kas veeta piisavalt aega oma lastega või rahuldada nende materiaalseid vajadusi. Samuti hõlmab see ka ühe vanema valikuvõimalust pühendada rohkem aega laste eest hoolitsemisele, ilma et see tooks neile kaasa põhjendamatu rahalist kahju.

5. Haridus on tänapäeva ühiskondade perepoliitika oluline osa. See katab erinevaid valdkondi, sealhulgas heaks lapsevanemaks olemist, perekondade harimist oma eluga paremini toime tulema, väikelaste kasvatamist ning koolitamist, kuidas olla aktiivne kodanik ja demokraatliku ühiskonna liige. Eesmärgiks on võimaldada kõigile inimestele aktiivset ja väärtuslikku panust ühiskonnaellu, sõltumata nende majanduslikust ja sotsiaalsest taustast.

6. Pereelu kulud langevad siiani ebaproportsionaalselt suures osas naiste õlule. See ilmneb eriti selgelt perekonna lagunemisel: naised peavad sageli kandma palju väiksema sissetuleku ja kehvemate elamistingimuste juures põhivastutust laste kasvatamise eest.

7. Erilist toetust vajavad immigrantide perekonnad ja valitsused peaksid erilist tähelepanu pöörama sellise taustaga laste kaitsmisele. Oleks täiesti vale arvata, et „Euroopa“ lapsed on tähtsamad kui need lapsed, kes saavad siia koos oma perekondadega immigrantidena.

8. Samal ajal tuleb tunnistada, et pereelu kogemus ei ole alati positiivne ja toetav. Kui perekonnal ei õnnestu pakkuda ohutut ja turvalist keskkonda kõigile pereliikmetele, ja eriti lastele, peab riik olema valmis sekkuma.

9. Samuti peavad meie ühiskonnad taasavastama põlvkondadevahelise seotuse ja neid sidemeid mitmel moel tugevdama. Vanemad inimesed vajavad kontakti noortega, samuti kui noored vajavad vanu. EKK liikmeskirikud soovivad rõhutada eakate austamise ja nendepoolse panuse tunnustamise vajadust ühiskonnas. Samal ajal kannab vanem põlvkond erilist vastutust tulevaste põlvkondade heaolu eest.

10. Euroopa kirikud usuvad, et perekond on kool, kus õpitakse inimeseksolemist, kus inimese eest hoolitsetakse ja teda toetatakse vastastikuse armastuse ja vastutuse, austuse ja truuduse keskkonnas. Pereelu õpetab inimesele omaenda piiride ja nõrkuste tunnistamist ning teiste piiride ja nõrkuste sallimist.

1. Perekonnad tänapäeva Euroopas

Perekonnad on ühteaegu kaasaegse ühiskonna üks kõige tähtsamaid ja kõige hapramaid elemente. Nad mängivad asendamatu rolli tulevase põlvkonna kasvatamises ja harimises. Perekond hoolitseb ühiskonna kõige haavatavamate liikmete eest nagu eakad ja erivajadustega inimesed. Perekonnad on sotsiaalse ühtekuuluvuse peamised komponendid ja nad on paigad, kus inimesed saavad õppida, kuidas kohelda üksteist armastuse, austuse, usalduse ja vastutusega ning kuidas üksteise eest hoolt kanda. Perekonnad on inimestevaheliste võrgustike kese, mis ei koosne ainult lapsevanematest ja lastest, vaid ka sugulastest nagu vanavanemad, onud ja tädid, nõod ja muud sugulased, kes võivad, kuid ei pruugi elada ühe katuse all. Kokkuvõttes võib perekondi pidada tugeva ja ühtse ühiskonna nurgakiviks, kus inimene võib kasvada turvalises keskkonnas ja valmistuda eluks ühiskonna vastutustundliku liikmena.

Vastupidiselt levinud ettekujutusele pole kunagi olemas olnud ühtset pereelu mudelit ja perekonna kooslust ei Euroopas üldiselt ega ka üksikutes ühiskondades. Kindlasti iseloomustab Euroopa ühiskondi tänapäeval peremudelite paljus. Leibkonnad on juba aastaid muutunud väiksemaks. Paljud täiskasvanud elavad erinevatel põhjustel üksinda; paaridel on varasemast vähem lapsi ja lapsed sünnitatakse üha kõrgemas vanuses. Paarid ei pea abielu enam kooselu või isegi laste saamise oluliseks eeltingimuseks. Paljud abielud lõpevad lahutusega, millele järgneb sageli uuesti abiellumine või kooselu uue partneriga, mis tähendab, et lapsed elavad sageli üksikvanemaga

perekonnas või kärgperes koos kasuvanematega ja poolõdede või -vendadega. Sellele lisaks peab perekond pakkuma vahel kodu vanematele pereliikmetele, kellel on sageli suuremad hooldamisvajadused.

Peremudelite keerukus on eriti kasvanud viimastel aastakümnetel ja muutnud ettekujutust perekonnast. Pereelu sotsiaaljalugu näitab, kuidas perekond on arenenud suurest üksusest, mis hõlmab suurperet, tänapäeva nn tuumikpereks, mis koosneb kahest täiskasvanust ja ühest või mitmest lapsest. Seetõttu on huvitav jälgida, kuidas uuringud kinnitavad jätkuvalt, et Euroopa noored täiskasvanud omistavad perekonnale väga suurt väärtust. Kuid me näeme laialt levinud ebalust kindla paarina „paikseks jäämise“ ja pere loomise suhtes. Seega sõlmitakse üha vähem abielusid ja seda tehakse hilisemas vanuses; samuti saavad paarid ka lapsi hilisemas vanuses. Sotsioloogilisest vaatepunktist üha suureneb lõhe noorte inimeste bioloogilise küpsemise aja ja selle aja vahel, mil nad loovad perekonna. Lisaks valitseb suur erinevus laste arvu vahel, mida noored eurooplased peavad perekonna jaoks ideaalseks, ja selle vahel, kui palju lapsi nad tegelikult saavad. Need suundumused mõjutavad silmatorkavalt Euroopa riikide demograafilist arengut: sünnib vähem lapsi, rahvastik vananeb ja pikas perspektiivis ei suuda vist ükski Euroopa riik tagada jätkuvat põlvkondade uuenemist.

Meie ühiskonnad toetuvad perekondadele, et nad täidaksid mitmeid elutähtsaid kasvatustähtsusi ja hoolekande ülesandeid. Need ülesanded võetakse tavaliselt meelsasti kanda, kuid sotsiaalsed ja majanduslikud arengusuunad võivad nende täitmise koormavaks muuta. Vaesuse, töötuse ja madalate palkade tõttu on paljudel Euroopa perekondadel raske ots otsaga kokku tulla ja vanemad on olukorras, kus nad ei suuda oma lastele kõiki ühiskonnas olemasolevaid võimalusi pakkuda. Kasvav lõhe rikaste ja vaeste vahel, laste vaesus tekitab üha suuremat muret ja vaesest keskkonnast pärit lastel on üha raskem osa saada sotsiaalse liikuvuse hüvedest. Perekondlik päritolu ja hariduslikud võimalused on Euroopas liiga tihedalt seotud ning selle tulemusel suurenevad sotsiaalsed lõhed. Perekond vajab oma ülesannete ja kohustuste täitmiseks peresõbralikku keskkonda. Ühiskonna kui terviku huvides on strateegiate väljatöötamine, mis toetavad perekondi nende igapäevaelus, näiteks luues sellised töötingimused, mis võimaldavad töö- ja pereelu ühendamist, ja toetades ühiseid väärtusi nagu inimväärlikus, õiglus, solidaarsus ja sooline võrdsus.

Rõhutades alati perekonna tähtsust hästitoimivas ühiskonnas ei tohi me kunagi unustada, et mitte kõigi jaoks ei ole pereelul positiivne tähendus. Omavahel tihedalt seotud traditsiooniline perekond, mida iseloomustab tugev isalik autoriteet, võib olla rõhuv ja ängistav. Igas ühiskonnas on mõned perekonnad oma haavatavamate liikmete jaoks hirmu, vägivalda ja väärkohtlemise paigaks. Seetõttu on märkimisväärne hulk inimesi, keda tuleb kaitsta ja nende perekonna käest vabastada. Samuti võib olla vajalik riigi sekkumine, et kaitsta üksikisikut nende mittetoimivate perekondade eest.

Euroopa Kirikute Nõukogu mure perekonna pärast põhineb kristlikul ligimesearmastuse arusaamal (Mk 12, 31). Seetõttu kutsuvad Euroopa kirikud üles aktiivselt selle nimel tegutsema, et parandada perekondade materiaalsel kindlust ja sotsiaalset kaitset ning tagada selleks vajalik infrastruktuur. See hõlmab ka laste eest hoolitsemist, nende kaitsmist ja sotsialiseerimist, põlvkondadevahelise solidaarsuse säilitamist, koduste ja muude rollide jagamist ning armastuse, austuse ja hea hariduse seadmist inimelu ja ühiskonna

keskmesse.

2. Perekond kristlikus perspektiivis

Kirikute mure perekonna pärast põhineb piibellikul traditsioonil. Loomislugudes saab selgeks, et naine ja mees pole mõeldud elama üksi ning Kümnest käsust kaks puudutavad perekondlike kohustuste austamist vanemate ja abikaasa suhtes.

Piibel rõhutab perekonna tähtsust haavatavate inimeste sotsiaalse kaitse seisukohalt. Sel ajal, kui ei olnud ühiskondlikke hoolekandesüsteeme, mängis perekond väga olulist rolli hädasolijate eest hoolitsemisel nagu lesed ja orvid (vrdl 5Ms 25,5). Piibel kuulutab mitmes kohas erinevate põlvkondade vastastikust vastutust üksteise eest (2Ms 20,12 või 4Ms 27,1–11).

Jeesuse tugines sellele traditsioonile. Ta kutsus lapsi enda juurde ja hoiatab vanemaid, et nad ei unustaks austust ühiskonna noorimate liikmete suhtes: "Tõesti, ma ütlen teile, kui te ei pöördu ega saa kui lapsed, ei pääse te taevariiki!" (Mt 18, 3).

Siiski peaksime hoiduma liiga kauguleminevatest järeldustest. Jeesus väärtustas üle kõige taevasesse kuningriiki pääsemist ja nägi, et see võib vahel kaasa tuua konflikti tavapärase peresidemetega. Seega laiendas ta perekonna kontseptsiooni kõigile neile, kes täidavad taevase Isa tahet (Mt 12,50) ja nõudis, et tema järgijad armastaksid teda rohkem kui oma vanemaid või oma lapsi (Mt 10,37). See mõte – et kõik suhted põhinevad suhtel Jumalaga – on Uue Testamendi võtmeelement. See tähendab ka, et peresisesed suhted peavad peegeldama seda, kuidas Jeesus teenis teisi (Kl 3,18–22).

Kristlikus arusaamas tähendab abielu stabiilset ja jäävat pühendumist partnerile. Kirikud on veendunud, et selline usaldusel tuginev pühendumine on ühiskonna alusena eluliselt oluline. Läbi ajaloo ja kõigis ühiskondades on tugev partnerlussuhe tõestanud end toetava keskkonnana, kus kasvatada üles lapsi ja kanda hoolt eakate eest. Samas on kirikud teadlikud ka sellest, et suhted võivad ebaõnnestuda ja et on olukordi, milles pereliikmete (eriti naiste ja laste) heaolu nimel tuleb neid kaitsta pühendumise ja usalduse kuritarvitamise vastu perekonna sees.

Erinevatel aegadel ja erinevates Euroopa osades on ühiskond pidanud üksikindiviidi tähtsamaks kui perekonda või ühiskonda tervikuna. Kristlik õpetus tasakaalustab neid kolme – üksikisiku suhet Jumalaga, kohustusi perekonna ees ja perekonnast ammutatav jõu ning iga liikme kordumatut väärtust. Selle tasakaalu ülimald näiteks on kirik, Kristuse ihu, mis haarab endasse nii perekonna kui ka üksikisiku.

3. Kirikute roll

Pakkudes tõhusaid perede toetuse ja nõustamise teenuseid ning osaledes perekoolituse erinevates vormides nagu lasteasutused, koolid ja kõrgkoolid, püüavad Euroopa kirikud õpetada kristlikke väärtusi, aidata üksikisikul leida suunda elus ning pakkuda perekondadele abi konfliktide ja kriitiliste eluolukordade lahendamisel. Selle hulka kuuluvad erinevad toetamise viisid nagu kirikuelu muutmine peresõbralikumaks, laste ja noorte toetamine ning ka

eakate eest hoolitsemise, et edendada põlvkondadevahelist solidaarsust. Kirikud pakuvad vanematele ja hooldajatele toetust nende endi kodudes, aidates neil täita lapsevanema rolli ja toime tulla igapäevaelu raskustega. Samuti pakuvad kirikud hooldaja asendaja teenust ja kriisiabi õpiraskuste ning füüsiliste erivajadustega lastele.

Lisaks sellele abistavad kirikud siirdeperioodis inimesi. Nad pakuvad nõustamist ja koolitust ning annavad välja materjale ja koostavad projekte, mis toetavad kogudusetööd abielu- ja perenõustamise vallas. Töö lastega, eelteismelistega ja noortega on koguduse tegevuste oluline aspekt. Kiriklikud talitused nagu ristimine või leeri õnnistamine mängivad olulist rolli inimeste saatmisel nende eluteel. Seega ei toeta kirikud ainult inimeste kaasamist ühiskonda, vaid ka nende vaimset arengut ja eluks vajalike oskuste arendamist.

4. Tugiraamistik perekonnale: eluplaanide elluviimine

Ühiskond peab rohkem teadvustama perekonna poolt teostatavaid olulisi funktsioone. Nende hulka kuulub laste kasvatamine, inimestele vahetu sotsiaalse võrgustiku pakkumine ja hädasolijate eest hoolitsemine. Peame inimestele rohkem teadvustama väärtusi, mida perekond pakub, ja välja arendama uusi ideid, kuidas pereelu toetada. Tänapäeva perepoliitika peamine ülesanne on tagada kohustuste õiglane jaotumine.

Materiaalne kindlus

Perekondade majanduslikud tingimused on viimastel aastatel dramaatiliselt muutunud. Ehkki Euroopa on üks maailma jõukamaid piirkondi, on laste vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse probleemid endiselt akuutsed. Suurim vaesusrisk ohustab Euroopa ühiskondades üksikvanematega peresid ja suurperesid. Perekondade vaesus üksi ei ole ainus tõsine mure, vaid see on seotud muude heaolu mõjutavate teguritega nagu vägivald, kodutus ja hariduslik ebavõrdsus. Kodutus ja halvad elamistingimused mõjutavad lapsi eriti tõsiselt, kuna neilt võetakse õigus kasvada üles oma kodus, kus nende eest hoolitsetakse.

Vaesuse ja töötuse tõttu on inimestel raske pühenduda kestvatele suhetele. See kahjustab enesehinnangut ja õhnestab vastastikust austust. Vanemate ja laste vahelised suhted on keerukamad, kui üks või mõlemad vanemad töötavad. Paljudele perekondadele mõjub halvasti võlakoorem või liiga suured võlad. Laste üleskasvatamise otsus tähendab lapsevanemale sageli mitte ainult sissetuleku vähenemist teatud ajaks, vaid ka seda, et mehel või (palju sagedamini) naisel tuleb tulevikus arvestada väiksema sissetulekuga ja kehvema sotsiaalse kaitsega. Veel tänapäevalgi piirab lastesaamise otsus väga sageli lapsevanema karjäärivõimalusi. Lastega seotud kulud tuleb suures osas kanda perekonnal. Seega on lastega perede vabalt kasutatav sissetulek palju väiksem kui lastetutel peredel.

Aktiivne kaasamine

Seetõttu kutsuvad Euroopa kirikud Euroopa valitsusi ja Euroopa Liitu üles seadma perekondi, lapsi ja noori oma aktiivse sotsiaalse kaasamise poliitika keskmesse. Ühiskonnad peavad kujundama palju positiivsema suhtumise lastesse, mitte neid marginaliseerima, nagu tänapäeval vahel juhtub. Eesmärgiks peab olema anda lastele ja nende peredele õigus olla nende endi tuleviku aktiivsed kujundajad – sellise tuleviku kujundajad, kus nad mitte ainult

ei tule kuidagi eluga toime, vaid oleksid ka hästi toimetulevad. Sellepärast on oluline parandada hoolikalt läbimõeldud haridussüsteemi ja sotsiaalteenuste abil laste toimetulekuvõimalusi ja purustada puudusekannatamise nõiaring. Selleks et pakkuda terviklikke ja integreeritud teenuseid, mis suudavad tegeleda vaesusega selle erinevates dimensioonides, on tarvis erinevatelt tasanditelt saadud tagasisidet.

Piisav lastetoetus

Piisavad sotsiaaltoetuste määrad on väga olulised perekondadele, kes peavad oma materiaalse baasi kindlustama toetumata sotsiaalabile. EKK liikmeskirikud usuvad kindlalt, et perekondi ei tohi sundida sõltuvusse sotsiaalabist, selleks et nad saaksid oma laste eest hoolt kanda.

Väiksemad maksud perekondadele

Paljud riigid kasutavad oma maksusüsteemi perekondade aitamiseks. Kuna lapse saamine tähendab märkimisväärset finantskoormust, on fiskaalpoliitika sobiv viis vanemate toetamiseks. Näiteks Prantsusmaal võivad vanemad tulumaksu arvestamisel oma sissetuleku enda ja laste vahel ära jagada. Võiks astuda veel sammu edasi ja julgustada põlvkondadevahelist perekonna solidaarsust, lubades tulumaksu arvestusse kaasata kõik sugulased, kes elavad samal aadressil. Näiteks paar, kes on võtnud endale kohustuse hoolitseda oma elatanud vanemate eest, saaks osa oma sissetulekust arvestada nende peale ja maksta vähem makse. Teine võimalus oleks toetada väikelaste vanemaid, kehtestades esmavajalikele lastekaupadele väiksema käibemaksu. Lastega pered ei tule toime ilma elementaarsete materiaalsete vahenditeta ning põhivahendite puudumine ei tohi olla pere mitteloomise põhjuseks.

Peresõbralikud meetmed

Kirikud leiavad, et vanematel peab olema vaba otsustusõigus selle üle, kas üks lapsevanem jääb koduseks, selleks et pühenduda laste kasvatamisele. Paljudel juhtudel ei ole ainult emad need, kes soovivad veeta rohkem aega oma lastega: ka paljud isad on rahulolematud, kuna nende pikk tööaeg piirab lastega veedetud aega. Erinevate uuringute tulemused näitavad, et isad ja emad ei saa sageli organiseerida oma pereelu vastavalt soovitud sobimatute töötingimuste ja lastehoiu korralduse tõttu. Paljude vanemate jaoks, kes otsustavad töötamist jätkata, on pereelu sujumise eeltingimuseks kvaliteetse lastehoiu olemasolu tööajal.

Lastehoid

EKK liikmeskirikud kutsuvad seetõttu Euroopa riike üles tagama paindlike, soodsate ja kvaliteetsete lastehoiuasutuste olemasolu, mis kataksid eelkõige koolide tavapärase lahtiolekuaja, et toetada vanemate erinevaid tööajamudeleid ning tulla vastu ettevõtete tööjõuvajadustele. Kohad laste päevahoiuasutustes ei ole alati tagatud. Liiga paljudel juhtudel on lastehoid võimalik vaid mõneks tunniks. Tarvis on piisaval arvul kogupäevast lapsehoiuteenust pakkuvaid asutusi. See kehtib ka alla kolmeaastaste ja üle kuueaastaste laste kohta. Samal ajal tuleb vajalikku tähelepanu pöörata lastehoiu kvaliteedile.

Lastehoiuasutused on tähtsad mitte ainult töö- ja pereelu tasakaalustamiseks. Need annavad oma panuse ka laste haridusse. Need aitavad oluliselt kaasa võrdsete võimaluste loomisele laste elu, õppimisvõimaluste ja ühiskonda kaasatuse seisukohalt. Kõikides Euroopa riikides peab olema tagatud lastehoiuasutuste olemasolu, mis suudavad täita nimetatud hariduse ja

integreerimise funktsiooni.

Spetsiaalne toetus üksikvanematega perekondadele

Hädavajalik on pakkuda üksikvanematega perekondadele spetsiaalsed toetust. Uuringud näitavad, et üksikvanematega perekonnad on palju suurema majandusliku surve all kui kahe vanemaga perekonnad. Neil on eriti suur vaesusrisk¹ ja tegelikkuses kuulub üks kolmest üksikvanemaga perekonnast töötavate vaeste kategooriasse. Palju abi oleks spetsiaalsest toetusest nende perede vajaduste katmiseks nagu näiteks päevane lastehoid.

Soolised aspektid

Hoolimata faktist, et EL ja mõned selle liikmesriigid on viimastel aastatel keskendunud soolise diskrimineerimise teemale, mängib soo-spetsiifiline ebavõrdsus endiselt märkimisväärset rolli tööturul ja eriti perepoliitika valdkonnas. See ebavõrdsus puudutab samavõrra mehi kui naisi, kuid erineval viisil. Sool põhinev tööelu ebaproportsionaalsus mõjutab pereelu. Perekonnad peaksid olema vabad selle üle otsustama, kuidas oma perekohustustega toime tulla, ilma et see otsus tooks kaasa tõsiseid tagajärgi (nt sissetuleku vähenemine) nende tööelule.

Võitlus naiste diskrimineerimise vastu

Suur osa naiste diskrimineerimisest tuleneb perekonna lagunemisest, kuna enamikel juhtudel peavad naised kandma põhivastutust laste üleskasvatamise eest. Üksikvanemaks olemine on küllalt raske selletagi, et peaks lisaks taluma veel materiaalsed puudust ja ühiskondlikku tõrjutust. Lisaks kogevad naised diskrimineerimist väiksema töötasu ja selle asjaolu läbi, et pensionites ei arvestata tavaliselt perele pühendatud aega. Suurenevat soopõhist palgalõhet tuleb vähendada. Üle Euroopa teenivad naised keskmiselt 17,8% vähem kui mehed ja mõnedes riikides on sooline palgalõhe suurenemas. Palgalõhe on seotud mitmete juriidiliste, sotsiaalsete ja majanduslike faktoritega, mis on palju ulatuslikumad kui võrdse töö eest võrdse palga maksmise üksikjuhtumid. Sellel on mitmeid tagajärgi naise rollile pereelus.

Lisaks tähendavad traditsioonilised soorollid seda, et naistel ei ole tihtipeale samu võimalusi ja sama vabadust kui meestel. Pensionisüsteemi muutmise ning ema- ja isapuhkuse tingimuste parandamisega saaks naiste diskrimineerimist vähendada. See ei ole aga üksnes struktuuriliste muutuste küsimus, vaid valitseva ebavõrdsuse vähendamine nõuab ka ühiskonnapoolset teadlikkust ja valmisolekut. Meestel, kes soovivad pühendada rohkem aega oma perekonnale, peaks olema võimalus seda teha. See on võimalik ainult siis, kui ettevõtted hakkavad pakkuma paindlikke mudeleid ka meeste jaoks (osaline tööaeg, poole kohaga töötamise võimalus, mis laieneb ka vastutavatele ametikohtadele jne). See on vajalik, kui soovime tagada, et töö- ja pereelu ühildamine ei oleks enam ainult naiste kohustus ja et naiste positsioon ei oleks emaduse tõttu kehvem. Mehed, naised ja ühiskond tervikuna vastutavad ühtviisi võrdsete tingimuste loomise eest töö- ja pereelus. Pere heaks tehtud töö kaudu omandatud sotsiaalseid, organisatsioonilisi ja muid pädevusi tuleb nii tööandjate kui ka sotsiaalkaitse skeemide poolt täielikult tunnustada. Selle juurde kuulub ka kultuurilise muutuse kaitsmine ja toetamine kirikute poolt, et mehed võtaksid üha enam perega seotud kohustusi ja koormat enda kanda.

¹

Vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise aruanne: veebruar 2010, lk 30.

Sooneutraalne vanemapuhkus

EKK soovib tungivalt sooneutraalse vanemapuhkuse juurutamist. Euroopa kirikud tervitavad ettepanekuid võimaldada vanematele ühist aega lapse sündimisel ja toetavad head tava, mille järgi mõlemad vanemad või üks lapsevanem töötab vähem, et pühendada aega perekonnale. See eeldab isa- ja vanemapuhkuse suuremat paindlikkust, võimalust võtta ema-, isa- ja vanemapuhkus välja päevades, nädalates või pikemates perioodides koos ajutise osalise tööaja võimalusega. Veelgi enam, meeste perepuhkuse võtmise soodustamine ning selle pikendamine ja paremini tasustamine sobiks hästi kokku vanemate hoiakutega, mis on paljudel juhtudel traditsioonilistest rollidest eemaldunud. Ettevõtted ja poliitilised meetmed peaksid julgustama noori isasid pereelule pühenduma ja tagama, et sellel ei oleks negatiivseid tagajärgi nende positsioonile ja karjäärile. Isapuhkust tuleks vaadelda emapuhkuse täiendusena, pakkudes nii perekonnale täiendavat tuge.

Lastekasvatuse alane koolitus

Vanemad seisavad tänapäeval silmitsi kõrgendatud ootustega lastekasvatuse osas. Vastutus laste ja noorukite eest eeldab nüüd vanematelt üha uute oskuste ja teadmiste omandamist. Mõnede vanemate jaoks toob see endaga kaasa ebakindluse tunde laste kasvatamisel. Vanemad otsivad orientiire ja tuge. Hea lastekasvatuse programmid rõhutavad vanemate rolli olulisust laste kasvatamisel. Laste eduka kasvatamise tagamiseks tuleb perekonda kui stabiilsuse, kaitse, vastutuse, hoolekande ja religioosse kogemuse keskkonda tugevdada. Haridus ja nõustamisteenused, laste kasvatamine ja nende eest hoolitsemine on laste ja vanemate toetamise kesksed valdkonnad. Perekondade õpetamine oma aega paremini kasutama on teine vanemate koolituse oluline aspekt.

Veel üheks võtmesõnaks on julgus. Julged noored vanemad tulevad toime ka rasketes oludes. Seetõttu tuleb eelistada perekeskseid teenuseid, mis pigem toetavad lapsevanemaid nende rollis, mitte ei võta seda üle.

EKK seisab hea vanemate- ja perekoolituse, nõustamise ja perede abistamise meetmete laiendamise eest. Liikmeskirikud soovivad integreerida need igapäevast elu toetavad teenused lasteasutustesse ja koolidesse, kuna need on kohad, kus on kõige lihtsam vanemateni jõuda. Euroopa kirikud pakuvad jätkuvalt vanematele tuge laste väärtuspõhisel kasvatamisel.

Eriti tähtsaks tuleb pidada lapsevanemate majandusalast koolitust. Lisaks sotsiaalsele teadlikkusele vajavad lapsevanemad majandusalaseid teadmisi ja praktilisi oskusi, selleks et elada normaalset elu ning omada ligipääsu finantsteenustele ja neid kasutada.

Kõik need heaks lapsevanemaks olemise aspektid võivad kaasa aidata perekonna elutingimuste ja pereelu kvaliteedi parandamisele. Vanemate aitamist, et nad suudaksid oma laste eest armastusega hoolitseda, peetakse sageli materiaalsest abist vähem oluliseks. Seetõttu soovib EKK ühiskonna teadlikkust selles osas suurendada.

Töö- ja eraelu tasakaal

Töö- ja eraelu tasakaal on kõigi töötavate inimeste, mitte ainult lapsevanemate probleem. Töö- ja eraelu tasakaalu puudutavaid meetmeid tuleb vaadelda laiemas kontekstis: see on oluline nii üksikisikute, perekondade ja kogukondade kui ka Euroopa majanduse jaoks.

Pikkade tööpäevade kultuur ei ole perekondadele kasuks tulnud, kuna naiste kanda on endiselt oluliselt rohkem kohustusi seoses laste kasvatamisega. Et aidata inimestel saavutada perekonna huvides paremat töö- ja eraelu tasakaalu, on vajalikud kombineeritud meetmed, mis puudutavad lastehoidu, ema- ja isapuhkust, lähedasi tasuta hooldavate inimestele rahalist tuge, paindlikku tööaega, karjääripause, eakate hooldust, töötundide reguleerimist. Samuti tuleb vältida olukorda, kus eelnimetatud meetmete kasutamisega kaasneb pensioni vähenemine või töötingimuste halvenemine.

Tööelu paindlikkus

Tööelu paindlikkus võib pakkuda lastevanematele, eriti meestele, paremat võimalust oma elu kujundada ja peaks vähendama ohtu, et paindlik töötamine kahjustab väikelaste vanemate karjääri. EL liikmesriigid peavad looma juriidilise raamistiku paindlikumate töötingimuste tagamiseks meestele ja naistele, võimaldades neil täita oma rolli pereelus ja laste kasvatamisel ning teha vabatahtlikku tööd, kaotamata seejuures sotsiaalkindlustuse ja -teenuste järjepidevust. Erinevate liikmesriikide kogemuste võrdlemine näitab, et stabiilsel tegevuspoliitikal töö- ja pereelu parema ühildamise osas on pikaaegne positiivne mõju noorte paaride pereloomisele.

Kohalikud ühendused

Ühenduste loomine kohalike inimeste ja ettevõtete vahel on oluline viis parema töö- ja eraelu tasakaalu saavutamiseks. Selliste kohalike ühenduste põhimõte on siduda kohalikke või piirkondlikke ettevõtteid nende heaks töötavate või nende läheduses elavate perekondadega, aitamaks neil leida paremat töö- ja eraelu tasakaalu. See saavutatakse peamiselt paindlikuma tööaja sisseviimisega, pakkudes täiendavaid lastehoiuteenuseid töökohas või selle lähedal. Samas on aga tähtis, et need uued ühendused ei asendaks hästitoimivaid sotsiaalteenuseid, mis on juba kohapeal olemas.²²

Pühapäev töövabaks

Üks oluline element töö- ja eraelu mõistliku tasakaalu säilitamises on pühapäeva tööst vabaks jätmine. Pühapäev tuleb kogu Euroopas tunnistada pere koosolemise ja kogemuste jagamise päevaks ning jõu taastamise päevaks. See pole mitte ainult kristliku kolmanda käsu täitmine, mis puudutab sabati pidamist, vaid aitab ka edendada ühiskondlikku ühtekuuluvust, võimaldades inimestel ühiselt aega veeta; veelgi enam – see on ühine kogemus nii rikaste kui vaeste jaoks. Seega, iganädalane puhkepäev, iga pühapäev meenutab koosveedetud aja, võrdsuse ja uuenemise vajadust, mis on Jumala tahe kõigi jaoks.

Migratsioon ja perekondade taasühendamine

Migratsiooni tagajärjeks on sageli perekondade lõhenemine, kas sellepärast, et üks pereliige rändab teise riiki töötamise eesmärgil, või sellepärast, et perekond kistakse lahku põgenemise või väljasaatmise tagajärjel, mistõttu pereliikmed on erinevatesse riikidesse laiali pillutatud. Kui perekonna taasühinemine on võimatu, on peamisteks ohvriteks lapsed: nad võidakse anda inimeste hoolde, keda nad vaevu tunnevad, ja nad kasvatatakse üles sotsiaalses keskkonnas, kus puudub vanemlik armastus ning ema- ja/või isapoolne kasvatus. Euroopa

² Lingid kohalikele ühendustele ...

kirikud on korduvalt rõhutanud, et perekondade taasühendamine peab olema iga tervikliku migratsioonipoliitika lahutamatu osa.

Euroopa inimõiguste konventsioon ja ÜRO Lapse õiguste konventsioon kohustab kaitsma perekondi. Lapse vanus avalduse esitamise ajal peab olema oluline tegur otsuse langetamisel perekonna taasühendamise üle. Põhilähtekohaks peab olema see, et alaealistel lastel peab olema võimalus elada koos oma perega.

Sisserändajate perekonnad seisavad silmitsi mitmete raskustega, püüdes integreeruda uude ühiskonda. Integratsiooni perekondlikule aspektile pole sageli piisavalt tähelepanu pööratud. Seetõttu toetavad Euroopa kirikud meetmeid, mis aitavad sotsiaalses tõrjutuses elavaid sisserändajate perekondi. Näiteks peaks rakendama spetsiaalseid meetmeid, mis aitavad sisserändaja taustaga lastel oma asukohariigi kultuuri tundma õppida; nt keelekursused, kakskeelsed tunnid ja spetsiaalne parandusõpe ning muud meetmed, mis aitavad vältida või ületada tõrjutust. Samal ajal peavad need meetmed olema üles ehitatud nii, et Euroopa ühiskondades edeneks erinevate kultuuride, religioonide ja traditsioonide vaheline dialoog. Integratsioon peab alati olema vastastikune protsess.

5. Lapse parimate huvide eest seismine

Laste põhiõigused

ÜRO Lapse õiguste konventsioon on esimene juriidiliselt siduv rahvusvaheline dokument, mis tagab lastele kõik inimõigused, kaasa arvatud tsiviil-, kultuurilised, majanduslikud, poliitilised ja sotsiaalsed õigused. See tugineb arusaamal, et lapsed vajavad spetsiaalset juriidilist kaitset. Sedalaadi kaitse peegeldub ka Euroopa Liidu Põhiõiguste hartas, mis deklareerib laste erilist õigust nende heaoluks vajalikule kaitsele ja hoolitsusele ning rõhutab, et „kõikides lastega seotud toimingutes, mida teevad avalik-õiguslikud asutused või eraõiguslikud institutsioonid, tuleb esikohale seada lapse huvid”.³

Kuna lapsed on ühiskonna kõige haavatavamad liikmed, vajavad nad erilist tähelepanu ja erilist kaitset. Nagu täiskasvanudki, vajavad nad toitu, peavarju, riideid, ravi ja emotsionaalset heaolu, ning lisaks tuleb neid kaitsta sunniviisilise töö ning füüsilise, emotsionaalse ja seksuaalse ärakasutamise ja väärkohtlemise eest.⁴ Euroopa ühiskonnad peavad olema paigad, kus lapsi kuulatakse, kus nad tunnevad, et kuuluvad ühiskonda, nende eest hoolitsetakse ja neid kaitstakse, ning paigad, kus toetatakse ja julgustatakse vanemaid ja lastega töötavaid inimesi.

Võrdsed võimalused hariduse omandamisel

Laste poolt pere igapäevaelus kogetavad suhted, juhatus ja oskused on nende isikliku arengu põhialuseks. Neil on otsustav mõju laste õpitulemustele, motivatsioonile ja õppimisvõimele. Kõikides Euroopa riikides mõjutab lapse päritolupere oluliselt laste võimalusi hariduse omandamisel, ühiskonnaelus osalemisel ning oma annete arendamisel.

³ Euroopa Liidu põhiõiguste harta, art 24 l 2.

⁴ Vrdl art 32.

Lastekesksed teenused

Kõikidel tasanditel tuleb rõhutada pühendumist noorte inimeste üleskasvatamisele, et ületada sotsiaalse taustaga seotud ebavõrdsus. Lastekesksed teenused peavad nägema lapsi ja noori nende kõigi suhete ning nende laiema kogukondliku seotuse terviklikus kontekstis. EKK toetab koolisüsteemide ja uuenduslike kasvatusmeetodite väljaarendamist, mille eesmärgiks on aidata igal lapsel indiviidina täielikult välja kujuneda.

Võrdne osalus ja väikelaste haridus

Kirikute jaoks on see, et kõik saaksid ühiskonda oma panuse anda, võrdse osaluse küsimus. Kristlik ühiskonnaõpetus tunnistab, et inimesed on erinevad, neil on erinevad võimed, ja et mõned suudavad saavutada rohkem kui teised. Kuid see õpetus ei aktsepteeri ühiskonda, milles üksikisikud ei saa võrdselt osaleda. Alati, kui piirangud on liiga suured, on ühiskonna kui terviku kohus võimaldada lastele väarikat elu.

Eriti toetavad EKK liikmeskirikud hariduslikke programme, mis tugevdavad haridust kõige varasemas eas. Väikelaste hariduse – ja mitte ainult lastehoiu – tähtsus on ilmselge. On üldtunnustatud seisukoht, et pakkudes piisavat toetust 1–3-aastastele võib ühiskond säästa suuri hilisemaid kulutusi. See võib tagada paremad õpitulemused, parema tervise, kontakti raskustes olevate perekondadega ja sisserändajate parema integratsiooni. Lasteasutuste ja koolide pedagoogilise kvaliteedi parandamine aitab tagada kõikidele lastele võrdsed võimalused. Veelgi enam, laste päevahoiuasutuste areng võimaldab tegeleda laste ja noortega terviklikul moel, hoolimata nende sotsiaalsest taustast; vaadelda nende vaimset, emotsionaalset, sotsiaalset ja füüsilist arengut ühtse tervikuna.

Kodanikuteadvuse edendamine

Viimane, kuid mitte tähtsusetu eesmärk on aidata lastel välja arendada eluks vajalikke oskusi ja arusaamist kodanikuks olemisest, võimaldades neil aktiivselt osaleda ühiskonna demokraatlikes protsessides. Paljud Euroopa ühiskondade noored peavad täielikku kaasatust ühiskonnaellu keeruliseks. Meetmed, mis edendavad noorte kaasamist otsuste langetamise protsessi, võivad aidata kõrvaldada diskrimineerimist ja ärakasutamist. Loovad ja kohased kaasatuse võimalused peaksid noortele juriidiliselt ja sotsiaalselt kättesaadavad olema. Haridus ja elukestev õpe, tervis, sport, noorte autonoomia ja mobiilsus on selle hädavajalikud eeltingimused.

Võitlus vägivalla ja väärkohtlemise vastu

Nii minevikus kui tänapäeval on perekond olnud liiga sageli pigem vägivalla ja rõhumise paik, mitte paik, kust saadakse jõudu ja tuge. Laste väärkohtlemise esinemus ja pärand on tohutu – ja seda palju suurem kui enamik inimesi on valmis tunnistama. Vabatahtlike organisatsioonid ja ametkonnad näevad jätkuvat vajadust iga teenuse järele, mis aitab lapsepõlves seksuaalse väärkohtlemise – see väärkohtlemine on tavaliselt aset leidnud perekonna sees – ohvriks langenud täiskasvanuid. Perevägivald ning väärkohtlemine on suur verbaalne, psühholoogiline, füüsiline ja seksuaalne oht, mis on kogukonna sidususe seisukohalt äärmiselt kahjulik.

Euroopa kirikud kutsuvad ametivõime üles pakkuma ohvritele koos nõustamise ja abistamisega turvalist keskkonda. On ebarealistlik ja ohtlik oodata, et vägivalla ohvriks langenud inimesed elaksid ahistajaga sama katuse all. Naised

ja mehed peavad teadma, et abielus, kus ei ole turvalisust, ei ole ka pühadust; teisisõnu on ahistaja rikkunud abielutootust. Oluline on selliste suhete sõltuvad osapooled nende olukorrast välja aidata ning pakkuda neile kaitsvat ja toetavat keskkonda. Samuti on elulise tähtsusega töö lastega, kelle vanemate suhted on vääristunud vägivaldaks. Kirikute ja ühiskonna ees seisev suur ülesanne on ennetada sellise mittetoimiva perekonna tekkimist.

Kirikud tunnistavad ka nende endi vastutust, mis puudutab vägivalda ja väärkohtlemist. Nad peavad tarvitusele võtma spetsiaalsed meetmed, tagamaks, et lasteahistamine ei oleks kiriku kontekstis võimalik. Süüdlased tuleb tuua kohtu ette, sõltumata kõne all olevatest isikutest või nende positsioonist. Kõik ühiskonnaliikmed peavad olema kaitstud nii seksuaalse väärkohtlemise kui ka muude ahistamisvormide eest.

Vastutustundlik meedia kasutamine ja meediaga suhtlemine

Moodsad info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad on ligipääsu informatsioonile ja sotsiaalse suhtluse võimalustele märkimisväärselt laiendanud.

Kuid nagu kõiki tehnoloogiaid võib ka info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaid nii heal kui halval eesmärgil kasutada. Suure osa noorukite ajast kulub televisioonile, arvutitele, mobiiltelefonidele jne. See toimub sageli läbimõtlematult ning piltide ja teabe voog võib ületada inimese vastuvõtuvõime. Nii laste kui ka täiskasvanute puhul võib see viia närvisüsteemi ülekoormatuse ja -ärrituseni.

Ühelt poolt tuleb julgustada info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate kasutamist hariduslikel eesmärkidel, teiselt poolt tuleb aga astuda meediatoodete vastu, mis võivad kahjustada laste ja noorukite meelt ja hinge. EKK kutsus üles kehtestama tõhusaid kontrollmehhanisme, eriti erateenusepakkujatele. Euroopa kirikud toetavad hariduslikke programme meediateadlikkuse tõstmiseks, mis annavad noortele oskuse kasutada meediat enesekindlal, looval ja kriitilisel viisil.

6. Põlvkondadevaheline õiglus ja hoolitsemine eakate eest

Euroopa ühiskonnal on ambivalentne suhtumine vananemisse. Ühelt poolt nähakse vananemises kaotusena, elu parima osa kadumisena, suure demograafilise probleemina, mis kurnab majandust ja koormab tervishoiusüsteemi. Teiselt poolt peetakse kõrget iga küpsuse ja elutarkuse perioodiks, mil vabanetakse tööelu stressist, jõutakse eneseteostuse ja meelerahuni ning mil on võimalus anda võim ja teadmised edasi järgmisele põlvkonnale.

Euroopa kristlikud kirikud püüavad esitada laiemat, kristlikel väärtustel põhinevat arusaama vananemisest. Vananemist ei tohi taandada negatiivseks sotsiaalseks nähtuseks. On tarvis taas teadvustada vanuse väärtust ühiskonna rahulikul toimimisel, sotsiaalsete võrgustike loomisel ja igapäevaolu olukordades. See tähendab vaimse ja ühiskondliku visiooni leidmist kõigi põlvkondade kooselule. Kristlikust seisukohast ei mõjuta asjaolu, et inimene on vanaks jäänud või oma tööelu lõpetanud, tema inimväärikust. Eakate austamine hõlmab seega ka nende endi eneseväärikuse tõstmist.

Turvalisus ja paindlikkus

EKK liikmeskirikud toetavad sotsiaalpoliitikat, mis integreerib eakad inimesed

kogukonna kui terviku ellu, tagades seejuures piisava sissetuleku, suuremad ja mittediskrimineerivad tööhõivevõimalused, hariduslikud ja teenuste kasutamise võimalused ning vajaliku meditsiiniabi ja elamispinna olemasolevates kogukondades. Tarvis on sotsiaalpoliitikat ja programme, mis tagaksid eakatele austamise ja väärtustamise.

Mõnedes Euroopa riikides pole pensionisüsteemid ikka veel neutraalsed, mis puudutab lapsevanema kohustuste täitmist perekonnas. Seega võivad pensioni saada ainult töötavad vanemad, sellal kui need lapsevanemad, kes jäävad koju, et kasvatada lapsi, ei oma õigust pensionile. Selline pensionisüsteem on diskrimineeriv naiste suhtes. Pensionisüsteemides tuleks arvesse võtta vanemapuhkuse aega ja riik peaks tunnustama lapsi kasvatavate inimeste erilist panust ühiskonda.

Lisaks sellele peavad pensionisüsteemid olema stabiilsed ja tagama tervishoiukulude õiglase jaotuse läbi põlvkondadevahelise integreerituse. Muudatused pensionisüsteemis nõuavad senise paradigma muutmist Euroopa ühiskondades, kus domineerib kinnisidee noorusest. Ühelt poolt võib praegune riikliku vanaduspensioniea rakendamine põhjustada eakate inimeste diskrimineerimist ja nende võimete raiskamist. Majanduslikult ei ole mõttekas tõrjuda töölt inimesi, kes sooviksid töötamist jätkata, raisates nii nende oskusi, teadmisi ja kogemust. Seepärast toetavad kirikud ja diakooniaorganisatsioonid paindlikumaid, järk-järgulisi pensionile jäämise protseduure. Teiselt poolt tuleb muudatuste sisseviimisel pensionisüsteemi võtta tõsiselt arvesse erinevat koormust, mis tööelu jooksul inimestele langeb. Paljudes töövaldkondades on varasema pensioniea kehtestamine olnud töötajate sotsiaal- ja tervisekaitse osas suur samm edasi. Paindlikuma pensioniea rakendamine ei tohiks kaasa tuua madalamaid sotsiaalkaitse standardeid. Samuti tuleks meeles pidada, et sotsiaaluuringute järgi ei soovi paljud vanemad inimesed tegelikult edasi töötada, vaid kasutada seda nn „kolmandat iga“ muude tegevuste jaoks pereelus, puhkuseks või vabatahtlikuks tööks. Pensioniiga puudutavate regulatsioonide vähendamisel tuleb arvestada ka praegust tööturu situatsiooni. Ei ole soovitatav, et vanemad inimesed peaksid kauem töötama, sellal kui noored jäävad töötuks.

Viimaks ei tohiks liikmesriigid enam toetada suurte ettevõtete ja mõnedes riikides isegi valitsuse jätkuvat tendentsi saata vanemad inimesed eelpensionile, sõltumata nende individuaalsetest võimetest ja valikutest.

Hoolekanne ja toetus

Euroopa kristlikud kirikud leiavad, et nii üksikisikud kui ka ühiskond peaksid eriliselt hoolt kandma eakate eest, kelle tervislik olukord on halvenenud. Eakate ja väga eakate inimeste osakaal ühiskonnas kasvab kiiresti, nii et läheb vaja uusi loomingulisi lähenemisviise sotsiaalhoolekandele ja tervishoiule.

Uued hooldusviisid

Vanad inimesed vajavad hoolekannet, kuid nende hoolekandevajadus on oma olemuselt varieeriv, nt abistamine igapäevaelu toimingutes, aktiivse puhkuse võimaluste pakkumine, ajutine hooldus haiglaravi järel, päevakliinikud, lühiajalise hooldekodud, asendushooldus pakkumaks puhkust pereliikmetest hooldajatele jne. See eeldab pidevat infrastruktuuride ja inimressursi arendamist parema kutseõppe ja uute erialade väljaarendamise teel. Euroopa Liidu kutseõppe ja -koolituse (Kopenhaageni protsess) kvaliteedikindlustuse - ja arendamise programmid ja kõrghariduse ühine raamistik (Bologna protsess)

peavad aitama kaasa kõrgemate standardite kehtestamisele hooldusalal.

Vananemist ei tohi pidada ainult allakäiguprotsessiks. Sest vananemine pole ainult bioloogiline, vaid ka psühholoogiline ja kultuuriline protsess, millel võib olla ka positiivseid kasvuelemente. Ühiskonna kõigi liikmete ülesanne on toetada neid vananemise positiivseid aspekte, et jõuda uue, vananevas ühiskonnas kooselamise kultuurini.

Sotsiaalteenused

Kirikutel ja diakooniaorganisatsioonidel on sajanditepikkune sotsiaalteenuste pakkumise kogemus. Ühiskonna vajadustele vastates alustasid nad teenuste kujundamist ja pakkumist ammu enne heaoluriigi tekkimist. Kõikides Euroopa riikides pakuvad kirikud ja kirikuga seotud organisatsioonid eakatele hooldusasutusi. Viis, kuidas seda tänapäeval tehakse, sõltub igas liikmesriigis valitsevast õiguslikust raamistikust hoolekandeorganisatsioonidele üldiselt ning kirikutele ja diaakooniaorganisatsioonidele. Tihe koostöö ametikondade ja kodanikuühiskonna teenusepakkujate vahel aitab alati kaasa hoolekandeteenuste kvaliteedi parandamisele.

Põlvkondadevaheline solidaarsus

Kui Euroopa ühiskonnad tahavad leida lahendusi demograafilistele väljakutsetele, tuleb neil välja arendada uus põlvkondadevahelise solidaarsuse kultuur. Sellal kui Euroopa kirikud tunnistavad Euroopa Liidu majandus- ja tööhõive alaste jõupingutuste edendamise tähtsust, tuleb veelgi enam rõhutada EL-i meetmete üldise sidususe olulisust. Uued meetmed peavad põhinema väärtustel, mis sidustavad omavahel eetilist, sotsiaalset ja majanduslikku dimensiooni. EKK liikmeskirikud toetavad seetõttu poliitilisi jõupingutusi, mis taotleavad jätkusuutlikkusega seotud teemade integreerimist kõigisse EL meetmetesse ja tegevustesse.

Kogemuse ja tarkuse hüve

Euroopa kirikud suhtuvad kriitiliselt kaasaegsetesse suundumustesse, mis väärtustavad inimesi eeskätt nende nooruse, atraktiivsuse, tervise, majandusliku tootlikkuse ja sõltumatuse põhjal. Lõppude lõpuks tähendab põlvkondadevaheline solidaarsus õiglast osalemist ja võrdseid võimalusi erinevatele põlvkondadele. Põlvkondadevaheline õiglus nõuab iga põlvkonna potentsiaali tunnustamist, selle tugevdamist ja koondamist. Nagu juba öeldud, on põlvkondadevahelise solidaarsuse võtmeelementideks jätkusuutlikud pensionisüsteemid ja tervishoiukulude õiglane jaotamine.

Eakatel on mitmeid võimalusi oma perekonna, kogukonna ja laiema ühiskonna elus osalemiseks. Need, kes suudavad seda teha, toetavad sageli oma lapsi ja lapselapsi, teisi nooremaid inimesi või heategevust. See võib tähendada finantsilist toetust või teenuste osutamist, mis aitavad leevendada pingeid igapäevaelus või -töös, näiteks aidates noortel lapsevanematel töö- ja pereelu paremini ühildada.

Julgustamine tähendab austusega kohtlemist

Vanemate inimeste kogemus ja tarkus, mida nad on elu jooksul kogunud ja õppinud, on varandus, mille väärtust sageli alahinnatakse või ei märgata, kuid mis on sellegi poolest ühiskonna tervikule väga suureks kasuks. Vanemate inimeste julgustamine nende võimete kasutamisel on üks võimalus, kuidas nende vastu sügavat austust üles näidata. Oluline on, et nooremad põlvkonnad

julgustaksid vanemaid aktiivset rolli mängima. Kuna nad on elanud kauem, võivad vanemad inimesed aidata luua ja alal hoida kuuluvustunnet, kodus olemise tunnet teatud ajas ja ruumis.

Eri põlvkondade kooselamine

Erinevate põlvkondade kooselamise kontseptsiooni tuleks edasi arendada ja palju laiemalt rakendada. Eri põlvkondade kooselu edendab sotsiaalsete programmide vastastikust toimet, mis kaasavad ja toetavad kõiki vanusegrupe, et parandada laste, noorte ja vanemate täiskasvanute elu. Põlvkondadevahelised ühistegevused parandavad tõestatult vaimset ja füüsilist tervist ning aitavad kaasa üksikisikute sotsialiseerimisele, tõstavad nende eneseväärikust, suurendavad isiklikku sõltumatust ja parandavad suhtumist teistesse põlvkondadesse. See aitab lastes sotsiaalseid oskusi välja arendada, vähendab agressiivsust, uimastite kasutamist, suurendab stabiilsust ja parandab akadeemilisi tulemusi. Eri põlvkondade kooselamise skeemid pakuvad ühiseid ja terviklikke sotsiaalteenuste programme, mis soodustavad põlvkondadevahelist sidusust, pakkudes samas erinevatele vanusegruppidele ka eraldi ruume. Seda tüüpi kooselu loob foorumi, kus erinevad põlvkonnad võivad koos töötada, et leida ühine alus ja avastada igas põlvkonnas peituvaid väärtusi.

7. Lõppsõna

Kõigi meie tegevuste standardiks on inimväärikus, mis on inimõiguste alus. Kristlased näevad igas inimeses Jumala näo järele" loodut, mis annab igale inimesele võõrandamatu väärtuse sõltumata tema soost, rassist või vanusest. Euroopa kirikud usuvad, et perekond on keskne kogukond, kus inimese eest hoolitsetakse ja teda toetatakse vastastikuse armastuse ja vastutuse, austuse ja truuduse keskkonnas. Selles valguses võib perekonda käsitleda kui inimlikkuse kooli. See õpetab inimesele inimesele omaenda piiride ja nõrkuste tunnistamist ning teiste piiride ja nõrkuste sallimist.

Ühiskond vajab inimesi, kes on kasvanud üles kaitstud keskkonnas ja keda on targalt kasvatatud. Lapsed ja täiskasvanud vajavad perekonda, mis on paik, kus nad saavad õppida, kuidas ühiskonnas käituda, ning abivalmidust ja täielikku usaldust kogeda. Et perekond saaks täita kõiki oma ülesandeid ja kanda kõiki kohustusi, vajab see mitte ainult tugevaid ja vastupidavaid üksikliikmeid, vaid ka toetavat sotsiaalset keskkonda.

Kirikud ja kogudused peavad võtma arvesse tänapäeva pereelu mitmetahulisust ja aktsepteerima perekondade ees seisvaid väljakutseid nende tegelikus kontekstis. Perekonnad peaksid leidma endale kirikus ja kohalikus koguduses toetava keskkonna.

Brüssel, 23.11.2012